

SXEDIO.FM1

1.10.1949: Η ΕΘΝΑΡΧΙΑ ΑΠΟΡΡΙΠΤΕΙ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΑΣ ΓΙΑ ΣΥΕΝΕΡΓΑΣΙΑ ΤΟΝΙΖΟΝΤΑΣ ΟΤΙ ΑΥΤΟ ΔΕΝ ΜΠΟΡΕΙ ΝΑ ΓΙΝΕΙ ΜΕ ΑΝΘΡΩΠΟΥΣ "ΠΟΥ ΕΠΡΟΔΩΣΑΝ ΤΟΝ ΕΝΩΤΙΚΟΝ ΑΓΩΝΑ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ"

Οι δρόμοι Αριστεράς - Δεξιάς συνέχιζαν να χωρίζουν καθ' όλο το **1949** παρόλον ότι στόχος και των δυο παρατάξεων ήταν η Ένωση της Κύπρου με την Ελλάδα.

Στις **27** Σεπτεμβρίου **1949** ο Ειρικο-απελευθερωτικός Συνασπισμός, ΕΑΣ, που αποτελείτο από Κομμουνιστές και συνοδοιπόρους της Δεξιάς όπως αποκαλούνταν αυτοί που συνεργάζονταν με την Αριστερά, με ένα υπόμνημά του το οποίο υπέγραφε το ΑΚΕΛ και όλες οι εξηρητημένες ή συνεργαζόμενες μ'αυτό οργανώσεις ΠΕΟ, ΕΑΚ, ΠΕΜ, ΑΟΝ, Ένωση Προοδευτικών Γυναικών και οι δήμαρχοι Λεμεσού, Λάρνακας, Αμμοχώστου και Μόρφου ζητούσε την υποβολή κοινού υπομνήματος προς τη Γενική Συνέλευση του ΟΗΕ και την αποστολή Πρεσβείας στη Γενική Συνέλευση του Διεθνούς Οργανισμού που συνερχόταν στο Λέηκ Σαξές και τη συγκρότηση κοινού Παγκυπρίου Συλλαλητηρίου στη Λευκωσία προς υποστήριξη του κοινού υπομνήματος και της Κυπριακής αποστολής.

Στην επιστολήν όπου γινόταν και μια άλλη νέα υποχώρηση εκ μέρους του ΑΚΕΛ: Αφαιρούσε τώρα "εισαγωγικά" από τη λέξη "Εθναρχία" όπως τουλάχιστο δημοσιεύθηκε στο υπόμνημα στην εφημερίδα "Νέος Δημοκράτης", όργανο του ΑΚΕΛ, πράγμα που σήμαινε ότι την αναγνώριζε.

Το υπόμνημα, σύμφωνα με την εφημερίδα που απεστάλη "στον Πρόεδρο της Εθναρχίας".

Αναφερόταν στο υπόμνημα:

"Μακαριώτατε,

Το Παγκύπριον Εθνικόν Συμβούλιον του Εθνικού Απελευθερωτικού Συνασπισμού (ΕΑΣ) εν συνεργασία μετά των λοιπών λαϊκών οργανώσεων και των δημάρχων

και αντιδημάρχων των λαϊκών δημοτικών συμβουλίων της νήσου, εμελέτησαν εν λεπτομερεία την σημερινήν θέσιν του Κυπριακού εθνικού αγώνος και κατέληξαν εις τα ακόλουθα συμπεράσματα, τα οποία θέτουν ενώπιον σας, την ελπίδα ότι θα επικρατήση, κατά τας κρισίμους αυτάς στιγμάς της εθνικής μας υποθέσεως, πνεύματα πλήρους κατανοήσεως των περιστάσεων και θα κατανοήσητε τη ανάγκην της διεξαγωγής κοινού αγώνος και θα συμφωνήσητε όπως σύσσωμος ο λαός ηνωμένος δι' όλων των αντιπροσώπων, προβή ες κοινά διαβήματα προς αποτελεσματικήν διεκδίκησιν του εθνικού μας αιτήματος.

1. Πιστεύομεν ακραδάντως ότι κατά την σημερινόν στάδιον του εθνικού μας αγώνος, ότε απεδείχθη πέραν πάσης αμφιβολίας, ότι ο ξένος κυρίαρχος ουδόλως σκέπτεται να παραχωρήση εις την Κύπρον το δικαίωμα της αυτοδιαθέσεως και να αφήση αυτήν ελευθέραν να αποκατασταθή εθνικώς και να ενωθή μετά της μητρός Πατρίδος Ελλάδος, η πολιτική της διαιρέσεως των λαϊκών δυνάμεων αποβαίνει προς εξυπηρέτησιν των σχεδίων του νέου κυριάρχου. Συνεπώς δέον όλοι να αντιληφθώμεν ότι ο εν κύπρω διχασμός μόνον εις βάρος του λαού και της υποθέσεως μας αποβαίνει, και όσοι επιμένουν εις την καλλιέργειαν του διχασμού τούτου φέρουν σοβαράν την ευθύνην έναντι του τόπου. Ημείς διά μίαν εισέτι φοράν επαναλαμβάνομεν ότι είμεθα έτοιμοι να χωρήσωμεν εις συνεργασίαν προς πρόωθησιν της τόσοσν δικαίας υποθέσεως μας.

2. Διά του διαβήματος μας αυτού θέλομεν να επιστήσωμεν την προσοχήν σας και επί των μέτρων τα οποία λαμβάνει ο ξένος κυρίαρχος προς κακήν κατατόπισιν της διεθνούς κοινής γνώμης ως έπραξε διά της τελευταίας του εκθέσεως προς τη αρμοδίαν επιτροπήν του ΟΗΕ διά της οποίας καταβάλλει πάσαν προσπάθειαν να εμφανίση ικανοποιητικήν από πάσης απόψεως την εν Κύπρω κατάστασιν και να δικαιολογήση την ενταύθα παράτασιν της διακυβερνήσεως του.

3. Υπό τας περιστάσεις αυτάς νομίζομεν ότι γίνεται πλέον ή καταφανές ότι δέον να γίνουν

εντεύθεν σοβαρά διαβήματα και να καταβληθούν συστηματικά και ενιαία προσπάθειαι διά την ανακίνησιν ενώπιον της διεθνούς κοινής γνώμης του εθνικού μας ζητήματος. Υποβάλλομεν ότι η Γενική Συνέλευσις του ΟΗΕ, ήτις ήρχισεν ήδη τας εργασίας της αποτελεί την καλυτέραν ευκαιρίαν διά την ανακίνησιν της υποθέσεως μας. Δι' αυτό εισηγούμεθα :

Α) Την υποβολήν κοινού υπομνήματος προς την Γενικήν Συνέλευσιν και αντιγράφου προς όλας τας αντιπροσωπείας, αίτινες μετέχουν ταύτης, το οποίον να υπογραφή υπό αντιπροσώπων των πολιτικών και επαγγελματικών οργανώσεων.

Β. Την αναχώρησιν εις Λέηκ Σαξές κοινής εθνικής αποστολής διά να ενεργήση τα δέοντα προς εξεύρεσιν υποστηρικτών του ζητήματος μας και ενεργόν ανακίνησιν της κυπριακής υποθέσεως, και

Γ. Την συγκρότησιν κοινού παγκυπρίου εθνικού συλλαλητηρίου εν Λευκωσία προς υποστήριξιν του κοινού υπομνήματος και των διαβημάτων της Αποστολής".

Η Εθναρχία δεν έχασσε καιρό. Απάντησε στο υπόμνημα του ΕΑΣ την 1η Οκτωβρίου, αλλά η απάντηση ήταν αρνητική: Καμμιά συνεργασία με τους ανθρώπους εκείνους, που όπως αναφερόταν" διά της εν γένει πολιτείας των έπληξαν και επρόδωσαν τον ενωτικόν αγώνα του ελληνικού κυπριακού λαού".

Ανέφερε στην απάντηση της η Εθναρχία την οποία υπέγραψε ο γραμματεύς της Ξενοφών Κουμπαρίδης και η οποία επυθυνόταν προς τον "Δήμαρχο Λεμεσού Κ. Παρτασίδη και λοιπούς":

"Κύριον

Κ. Παρτασίδην, Δήμαρχον Λεμεσού και λοιπούς
Κύριοι,

Εν σχέσει με το από **27.9.1949** προς την Α.Μ. τον Αρχιεπίσκοπον και Εθνάρχην Κύπρου κ.κ. Μακάριον έγγραφον σας, ενετάλην να σημειώσω ότι:

Η Εθναρχία ουδεμιός δύναται ν' αξιώση προσοχής έγγραφον ή εισήγησιν οργανώσεων και προσώπων, άτινα:

1. Διά της μέχρι τούδε στάσεως των κατεπρόδωσαν τον υπέρ εθνικής υποστάσεως και αποκασταστάσεως της φυλής ιερών αγώνα της μητρός Πατρίδος, συνταχθέντα αναφανδόν μετά των εχθρών του Εθνους και εξυβρίζοντα συνεχώς την Ελλάδα, τη Α.Μ. τον Βασιλέα ημών, τας εκάστοτε Ελληνικάς Κυβερνήσεις και τα ιερά και τα όσια της φυλής,

2. Διά της καταφώρου αλληλεγγύης των μετά των εχθρών της Ελληνικής Πατρίδος αντεστρατεύθησαν και αντιστρατεύονται τας εθνικάς διεκδικήσεις και τα καθόλου εθνικά δίκαια, προς όφελος των πολεμίων αυτής.

3. Διά της εν γένει πολιτείας των έπληξαν και επρόδωσαν τον ενωτικόν αγώνα του Ελληνικού Κυπριακού Λαού, ησέβησαν προς τας θρησκευτικάς και εθνικάς παραδόσεις, υπενόμευσαν την παραδεδεγμένην εθνικήν γραμμήν, εδίδαξαν το μίσος και βαδίζοντας την αυτήν σκολιάν οδόν, προσεπάθησαν και προσπαθούσι να διδάξωσι τας ηθικάς δυνάμεις της δούλης Κύπρου

Διατελώ κλπ

ΕΕΝ. ΚΟΥΜΠΑΡΙΔΗΣ

Γραμματεύς

Αντίγραφο του υπομνήματος της Αριστεράς είχε σταλεί επίσης εκτός από την Εθναρχία και στην ΠΕΚ, το ΚΕΚ και τη ΣΕΚ.

Γραμματέας της ΠΕΚ αυτή την περίοδο ήταν ο πρώην αξιωματικός του ελληνικού στρατού Σωκράτης Λοϊζίδης, από το Δίκωμο, αδελφός του Σάββα Λοϊζίδη, ηγετικού στελέχους της ΕΡΕΚ που είχε ιδρυθεί για ριζοσπαστική δράση στις παραμονές της εξέγερσης του 1931, ο οποίος είχε έλθει πρόσφατα στην Κύπρο.

Ο Λοϊζίδης απάντησε στον ΕΑΣ καλώντας τον όπως αντί να απέστειλλε υπόμνημα τον ΟΗΕ, να απέστειλλε ένα άλλο, με το οποίο να ζητούσε τη καταδίκη των ανατολικών χωρών για την επίθεσή τους εναντίον της Ελλάδας:

"Κύριοι,

Επί του υπό ημερομηνίαν 27.9.1949 προς την Α.Μ.

τον Αρχιεπίσκοπον και Εθνάρχην εγγράφου σας, κοινοποιηθέντος και ημίν, απαντώνμεν ως ακολούθως:

1ον. Δεν συμφωνούμεν με τας εν τω άνω εγγράφω εισηγήσεις σας.

2ον. Εάν είχετε και ίχνος καν Ελληνικής συνειδήσεως, το ελάχιστον το οποίον είχετε να πράξετε ήτο να αποκηρύξητε δημοσίως και ειλικρινώς τους εχθρούς της φιλιτάτης πατρίδος τον προδοτικήν και εγκληματικόν συμμοριτισμόν παρ' όλον ότι ούτος έχει ήδη εξοντωθή εντός της Ελλάδος, και τους διοργανωτάς και ενισχυτάς του Σλαύους.

Επιπλέον εν υπόμνημά σας προς τον Οργ. Ην. Εθνών διά του οποίου θα εζητείτε την καταδίκη των σλαυικών χωρών ως επιβουλευομένων την ακεραιότητα, ή μάλλον την ύπαρξιν της Ελλάδος.

2. Την παρεμπόδισιν νέας εισβολής των σλαύων και των οργάνων των συμμοριτών εις τα άγια ελληνικά εδάφη.

3. Την επιστροφήν των κρατουμένων υπό των δορυφόρων της Ρωσσίας δύσμοιρων ελληνοπαιλδων, και

4. Την Ένωσιν της Βορείου Ηπείρου μετά της μητρος Ελλάδος, θα ήτο επί του παρόντος το καλύτερον που έχετε να κάμετε διότι τούτο ακριβώς το θέμα συζητείται σήμερα εις τον Οργανισμόν Ηνωμένων Εθνών και επί τούτου χρειάζεται σήμερα ενίσχυσιν η ηρωική πατρίς μας.

Διατελώ

Διά την Παναγροτικήν Ένωσιν Κύπρου

Σωκράτης Λοϊζίδης

Γενικός Γραμματεύς